

Forankring av begrepsarbeidet i SSB

Faglig arena for informasjonsforvaltning, 8. mai 2018

Anne Gro Hustoft

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

1. System for dokumentasjon av variabler (Vardok)

2. Etablering av overordnede metadatabegreper

3. Introduksjon av ny informasjonsmodell
(Moderniseringsprogrammet)

Variabel – undergruppe av begrep

«En variabel er en egenskap ved en statistisk enhet, og den kan anta mer enn én verdi, i form av en numerisk verdi (kvantitativ variabel) eller en kategori fra en klassifisering(kategorisk variabel)»

Mål:

Et mastersystem for variabler («orden i eget hus»)

- Dokumentasjon som legger til rette for gjenbruk
- Verktøy for koordinering/harmonisering av variabler

Organisert som prosjekt – systemutvikling (2000-2006)

- Forankring hos ledelse og brukere
- Valg av konkret oppdragsgiver

Folketellingen 2001

- Lett å identifisere variabler
- Begrenset antall variabler
- Ingen historikk nødvendig
- Begrenset antall fagseksjoner involvert

Forankring hos ledelsen:

- Styringsgruppe bestående av avdelingsdirektørene i statistikkavdelingene og IT
- Referansegruppe bestående av seksjonssjefene i de involverte seksjonene

Etter prosjektfase (2007-2008)

- Kontaktforum for seksjonssjefene

Forankring hos brukerne:

- Representanter for brukergruppene var involvert i utformingen av Vardok
- En kontaktperson fra hver seksjon deltok på fellesmøter et par ganger i året
- Prosjektleder besøkte de ulike fagseksjonene for å informere om arbeidet med variabler og selve systemet

Forankring hos brukerne – fortsettelse

- Prosjektleder deltok i arbeidsmøter med fagseksjonene for å diskutere konkrete variabler og om/hvordan disse skulle dokumenteres
- Opprettet grupper for seksjoner som jobbet innenfor samme område slik at de kunne koordinere variabler før dokumentasjon

Variable «Bokmål definisjon»

Primærpråk: Bokmål

id 1010

Navn Landbakgrunn

Kortnavn landbak

Definisjon For personer født i utlandet, er dette (med noen få unntak) eget fødeland. For personer født i Norge er det foreldrenes fødeland. I de tilfeller der foreldrene har ulikt fødeland, er det morens fødeland som blir valgt. Hvis ikke personen selv eller noen av foreldrene er utenlandsfødt.

Eid av SSB

Sensitivitet

Ordnet

Kontakt kv2

Gyldig fra 01.01.2003

Gyldig til

Statistisk enhet Person

Intern referanse

Ekstern referanse <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/innvbe/fom.html>

Beregning

Interne kommentarer

Ekstern ko...

Klassifisering

01

Klassifisering

Standard for land og statsborgerskap i personstatistikk

Vardok kodeliste

01

01

Kodelistenavn

Statistikkjerne 02.01.10

Folkemengde

Statistikk

innvandrere og nordstille med innvandringsrett

SSB kode

System for befolkningsstatistikk (BESYS)

Filer i Datadok?

01

Datadok

Ekstern kilde

SKD - Sentralkontoret for folkeregistrering

Tabeller i Statbank?

01

Statbank

Def. godkj. for Internett

Godkj. intern SSB

Lenket Vardok?

01

Lenket

Brukt i Metadb?

01

Metadb

Eksporert

01.10.2006

OK

Avspid

Opprettet

01.10.2006

av

PHL

Endret

01.10.2006

av

PHL

Kopi id

1010

Variabeldefinisjon

Landbakgrunn

[English](#)

Navn	Landbakgrunn
Definisjon	For personer født i utlandet, er dette (med noen få unntak) eget fødeland. For personer født i Norge er det foreldrenes fødeland. I de tilfeller der foreldrene har ulikt fødeland, er det morens fødeland som blir valgt. Hvis ikke personen selv eller noen av foreldrene er utenlandsfødt, hentes landbakgrunn fra de første utenlandsfødte en treffer på i rekkefølgen mormor, morfar, farmor eller farfar.
Gyldig fra	2003-01-01
Gyldig til	
Eier	320 - Seksjon for befolkningsstatistikk
Kommentarer	Fra og med 1.1.2003 ble definisjon endret til også å trekke inn besteforeldrenes fødeland.

Statistisk enhet	Person
Ekstern kilde	SKD - Sentralkontoret for folkeregistrering
Statistikkemne	02.01.10 - Folkemengde
Referanse	http://www.ssb.no/emner/02/01/10/innvbef/om.html
Statistikk	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre

Versjon	Landbakgrunn
Klassifikasjon	Standard for land og statsborgerskap i personstatistikk

Erfaringer

- Forankring både hos ledelse og brukere var svært viktig
 - Ressurskrevende arbeid
- Framdrift
 - ledere med myndighet som kunne ta beslutninger
 - ledere med myndighet som kunne avgi ressurser
- Motivasjon
 - brukerne fikk sine behov ivaretatt
 - fikk støtte i praktisk arbeid
 - både seksjonssjefer og brukere kunne motivere seksjonssjefer og brukere som ennå ikke var involvert

Etablering av overordnede metadatabegreper

- Del av arbeidet med metadatastrategi (2005)
- Basert på internasjonale definisjoner hvis mulig
- Utarbeidet av liten gruppe i kontakt med SSBs ulike fagmiljøer
- Høring
- Godkjent av adm. dir i direktørmøtet (DM)

<https://www.ssb.no/a/metadata/>

[Forsiden](#) > Metadata

Metadata

Statistikkmetadata er strukturert informasjon om statistikk. Dette omfatter informasjon som brukes for å produsere, formidle, forstå, finne eller (gjen)bruke statistikk.

Formålet med siden er å gjøre SSBs metadatasystemer og andre metadatakilder lettere tilgjengelig. Her kan du søke etter informasjon knyttet til variabler, klassifikasjoner, statistikker, begreper etc.

Klassifikasjoner og kodelister (Klass) erstatter Database for standard klassifikasjoner (Stabas).

 [Søkeveiledning](#)

Definisjoner

- [Statistiske enheter](#)
- [Variabeldefinisjoner](#)
- [Maler](#)
- [Begreper](#)

Klassifikasjoner og kodelister

- [Klassifikasjoner og kodelister \(Klass\)](#)
- [Tilleggsdokumenter](#)

Fil- og registerbeskrivelser

- [Kun for intern bruk i SSB](#)

Data for forskere

- [Data til forskning - steg for steg](#)

Statistiske metoder

- [Sesongjustering](#)

Metadatadokumenter

- [Artikler](#)

Eksterne lenker

- [Definisjoner](#)
- [Klassifikasjoner](#)
- [Generelt](#)

Statusrapporter

Begreper

Noen av de lenkede websidene inneholder ikke kun definisjoner av begreper, men også av variabler og statistiske enheter. Dette skyldes at disse sidene i sin tid ble laget for å samle de mest sentrale definisjonene innen et statistikkområde.

- [Noen sentrale begreper knyttet til metadata - til bruk i SSBs felles metadatasystemer](#)
 - [Nokre sentrale omgrep knytte til metadata - til bruk i dei felles metadatasystema i SSB](#)
 - [Begreper i nasjonalregnskapet](#)
 - [Lønnsbegrepene](#)
 - [Prinsipper og definisjoner i kredittmarkedsstatistikken](#)
-

DEFINISJONER

Variabel

En variabel er en egenskap ved en statistisk enhet, og den kan anta mer enn én verdi, i form av en numerisk verdi (kvantitativ variabel) eller en kategori fra en klassifisering (kategorisk variabel)

Kilde: SDMX og FNs statistiske kontor:

A variable is a characteristic of a unit being observed that may assume more than one of a set of values to which a numerical measure or a category from a classification can be assigned (e.g. income, age, weight, etc. and "occupation", "industry", "disease" etc).

Eksempler på variabler: Inntekt, alder, mengde olje eller fisk, yrke, næring, dødsårsak.

Synonymer: kjennemerke, egenskap, attributt

KOMMENTARER

I forhold til den engelske definisjonen har vi fjernet kravet om at den statistiske enheten nødvendigvis observeres ("unit being observed"). Vi bruker i tillegg "verdi" i vid forstand av ordet, slik at f.eks. spørsmål i skjema med avkryssingbokser kan ha verdien 1 dersom boksen er fylt ut, og verdien "ingenting" dersom den ikke er fylt ut.

Begrepene *statistikkvariabel* og *klassifikasjonsvariabel* brukes i SSB i Statistikkbanken for å strukturere tabellene.

- *Statistikkvariabler antar kvantitative verdier (f.eks. Inntekt)*
- *Klassifikasjonsvariabler har verdier knyttet til en klassifisering (f.eks. Yrke)*

Introduksjon av ny informasjonsmodell (Moderniseringsprogrammet)

- Basert på internasjonal informasjonsmodell (GSIM) som beskriver informasjonsobjektene som brukes i statistikkproduksjonen og forbindelsene mellom dem.
- Ordliste med beskrivelse av alle objekter (SSB IM)
- Forankring hos brukere: informasjonsmøter for prosjektdeltakere, Avdeling for digitaliserings og fellestjenester og hele SSB
- Godkjent i prosjektstyret og det har vært informert om begrepene i programledelsen og i DM.

klassifikasjonsfamilie ♦ Classification Family	Konsept	En <i>klassifikasjonsfamilie</i> er en gruppe av <i>klassifikasjoner</i> som hører sammen fordi de er knyttet til et felles <i>begrep</i> (for eksempel økonomisk aktivitet eller befolkning).	Ulike klassifikasjonssystemer bruker ulike <i>klassifikasjonsfamer</i> for disse. I SSB bruker vi hovedsakelig statistikkområdene p «Helse» og «Transport og reiseliv»)
klassifikasjonsvariant	Konsept	Et alternativ til en <i>klassifikasjonsversjon</i> der <i>klassifikasjonselementene</i> i den originale versjonen (basisversjonen) er delt opp, utvidet eller regruppet for å lage statistikkspesifikke tillegg, eller alternativer, til den opprinnelige strukturen.	<i>Klassifikasjonsvarianter</i> lages alltid for å dekke spesifikke be Nasjonalregnskapet laget en <i>klassifikasjonsvariant</i> av Stand næringer i fastlands-Norge. «Standard for landkoder utenriks (aggregering) som viser hvilke land som er EU-medlemmer. I daglig tale forkortes <i>klassifikasjonsvariant</i> ofte til variant.
klassifikasjonsversjon	Konsept	En <i>klassifikasjonsversjon</i> er en struktur med kategorier som representerer de versjonsspesifikke verdiene i en <i>klassifikasjon</i> . En <i>klassifikasjonsversjon</i> har en normativ status og er gyldig i en viss tidsperiode. <i>Kategoriene på hvert nivå i en klassifikasjonsversjon må være gjensidig utelukkende og uttømmende, dvs. at de dekker alle enheter i populasjonen som den</i>	En <i>klassifikasjonsversjon</i> vil alltid ha en «gyldig-fra-dato», n noen «gyldig-til-dato». I Klass har vi «Gyldig-fra-dato» (år o; <i>klassifikasjonsversjonen</i> Eksempler på <i>klassifikasjonsversjoner</i> er SN 2007, SN 2002 <i>klassifikasjonen</i> Standard for næringsgruppering (SN). Årsta

Konklusjoner

- Begrepsarbeid har vært knyttet til prosjektarbeid, og dette har muliggjort forankring, koordinering og gitt de nødvendige ressurser.
- Etter prosjektperioden er det linjen som har overtatt ansvaret, og pr. i dag er det i SSB ingen som har en formell rolle som koordinator.